

Verslag Broedvogel Monitoring Project

Natuurbrug Slabroek Zandstraat 2011

SOVON Vogelonderzoek Nederland BMP plot nummer 5120
Arend Vermaat en Bart van Kessel

Vogelwacht Uden e.o.

Samenvatting

In het broedseizoen van 2011 is het gebied tussen de Natuurbrug Slabroek en de Zandstraat geïnventariseerd op alle broedvogels (ook exoten) en dagactieve zoogdieren.

Bart van Kessel, Jo van den Berg, Piet van Dijk en Ria van de Rakt, allen van de Vogelwacht Uden, hebben in 10 bezoeken, 21 uur en 55 minuten, dit gebied onderzocht. In totaal zijn er 60 vogelsoorten waargenomen verdeeld over 802 waarnemingen. Hiervan vertoonden er 50 soorten ook daadwerkelijk territorium-indicerend gedrag. Dit resulteerde uiteindelijk in 47 soorten met een territorium. In totaal werden 180 territoria gevonden

Opvallend was de aanwezigheid van de Sprinkhaanzanger, een soort die in deze omgeving weinig voorkomt. Verder was de dichtheid van de Geelgors opvallend hoog, vergeleken met het dichtbij gelegen natuurgebied De Maashorst.

Tevens zijn de waargenomen zoogdieren opgeschreven. Er werden 6 verschillende soorten waargenomen.

Omdat dit gebied voor het eerst is geïnventariseerd, is het niet mogelijk een vergelijking met eerdere onderzoeken te doen.

Namens Bart van Kessel, Jo van de Berg, Piet van Dijk en Ria van de Rakt,
Arend Vermaat
23 november 2011

Gelieve dit rapport te citeren als:

Arend Vermaat en Bart van Kessel, 2011. Verslag Broedvogel Monitoring Project Natuurbrug Slabroek Zandstraat 2011, Vogelwacht Uden e.o., Uden

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt dmv druk, fotokopie, microfilm, elektronische media, het Internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Methoden	7
Achtergrond	7
Veldwerk.....	7
Bureauwerk.....	8
Resultaten.....	9
Tijdsbesteding	9
Waargenomen vogelsoorten.....	9
Waargenomen zoogdiersoorten	12
Discussie	13
Vogelsoorten	13
Zoogdieren	13
Bijlage 1:.....	14
Bijlage 2: Zoogdierwaarnemingen.....	17
Bijlage 3	18
Bijlage 4 Soortkaarten van waarnemingen en eventueel de territoria van alle waargenomen soorten.....	18

Inleiding

In het broedseizoen van 2011 is het gebied tussen de Natuurbrug Slabroek en de Zandstraat geïnventreerd op alle broedvogels. Het gebied staat ook bekend als de Raktse en Loonse Beemden. Het gebied is gelegen in de kilometerhok 45-36-54 en een klein beetje in 45-36-53 en 45-36-44 en beslaat ongeveer 97 hectare. Het gebied wordt gekarakteriseerd door landbouwgronden en bos op vrij arme zandgronden. Slechts één boerderij ligt in het geïnventreerde gebied, maar andere boerderijen grenzen aan het gebied. Net ten oosten van het gebied loopt de A50. Hier ligt een natuurbrug overheen die het gebied met de Maashorst verbindt. Over de natuurbrug ligt een fietspad, dat rechts in het gebied splits in een verbinding naar de parallelweg van de A50 en het fietspad dat het gebied doorsnijdt. In het gebied staat een informatiebord over de Peelrandbreuk die door het gebied loopt, dit is het informatiebord Revennekes. Ter plaatse is er sprake van wijst. Dat betekent dat door speciale bodemomstandigheden (vanwege die Peelrandbreuk) er een duidelijk hoogteverschil in het landschap te zien is, waarbij het hoger gelegen deel veel vochtiger is, hier komt kwelwater omhoog.

Dit gebied is, voor zover bekend, niet eerder op broedvogels geïnventreerd.

In de volgende figuren zijn de topografische kaart en een luchtfoto van het gebied te zien

Figuur 1:

Topografische kaart van het gebied

Figuur 2:

Luchtfoto van het gebied

Methoden

De broedvogelinventarisatie werd uitgevoerd volgens de BMP methode van SOVON Vogelonderzoek Nederland gepubliceerd in “Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek, uitgave 2011”¹. De analyse van de resultaten werd automatisch gedaan met het autoclustering programma van SOVON Vogelonderzoek Nederland zoals gepubliceerd in “Handleiding Autoclustering in BMP”².

Achtergrond

Doel van het SOVON-broedvogelonderzoek is het vaststellen van de aantalsontwikkeling van alle broedvogelsoorten in ons land. Gaat de Huismus nog steeds achteruit en zet de vestiging van de Grote Zilverreiger door? Doen weidevogels het in de veenweidegebieden beter dan op de klei? Welke zomervogels nemen toe, welke af? Om de aantalsontwikkeling van broedvogels

vast te stellen wordt gewerkt met een gestandaardiseerde werkwijze: monitoring. Hiervoor is het nodig dat vaste gebieden jaar op jaar worden geteld. Hierdoor ontstaat een betrouwbaar beeld van de aantalsveranderingen. Dit systematische onderzoek verschilt van het verzamelen van losse meldingen, waarbij alleen informatie over de aanwezigheid van een bepaalde vogelsoort boven water komt (de afwezigheid wordt niet geregistreerd) en de vastgestelde aantallen sterk worden bepaald door de inspanning en persoonlijke voorkeuren van de waarnemer.

Doel van deze inventarisatie is kennis verkrijgen van de vogels in de gebieden van onze directe omgeving; welke vogelsoort broed er bij ons in de omgeving. Er is voor gekozen om de gestandaardiseerde BMP-methode van SOVON te gebruiken, zodat een vergelijking met andere inventarisaties ook tot de mogelijkheden hoort. Extra voordeel van deze methode is de automatische clustering die vanaf dit jaar (2011) mogelijk is. Dat scheelt een heleboel bureauwerk en het is ook nog objectiever.

Veldwerk

Inventarisatie volgens een strak schema van alle aanwezige soorten (inclusief exoten en zoogdieren) in een klein telgebied van 10 tot 250 ha. Het telgebied moet in maart tot en met juni minstens zeven keer (vogelarm gebied) tot tien maal (vogelrijk gebied) volledig worden afgewerkt, meestal omstreeks zonsopgang en minstens eenmaal 's nachts.

Bij de ochtendbezoeken wordt bij voorkeur begonnen een half uur voor zonsopgang voor zangvogels of later op de ochtend voor o.a. roofvogels, steltlopers en watervogels en er zitten ongeveer 10 dagen tussen de bezoeken.

Het gebied wordt elk bezoek fijnmazig doorkruist en de waarnemingen die op broeden of een territorium duiden worden met afkortingen en symbolen op een veldkaart genoteerd, waarbij speciaal op 'uitsluitende' waarnemingen (van verschillende territoriumhouders) gelet wordt. Alleen in specifieke gevallen worden nesten gezocht.

¹ van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

² / Versie 1.05 – Februari 2011 – GT/AD

Dat goede veldwerk is essentieel. In het BMP is het altijd belangrijk geweest broedgedragingen (broedcode) van vogels in het veld nauwgezet te rubriceren en te noteren op de veldkaart. Met autoclustering is dat niet anders. Het veldwerk is uitgevoerd door Bart van Kessel, Jo van de Berg, Piet van Dijk en Ria van de Rakt.

Bureauwerk

De waarnemingen kunnen online per bezoek en per soort als stippen steeds op blanco kaarten (via het Internet) worden ingevoerd. Het interpreteren en clusteren van waarnemingen tot territoria wordt door het autoclustering programma automatisch voor alle soorten en vaak binnen een minuut uitgevoerd. Als de waarnemingen in het veld goed genoteerd worden en vervolgens op een correcte wijze worden ingevoerd, zijn geen grote verschillen te verwachten met de handmatige clustering uit het verleden. Uiteindelijk gaat het er om dat het aantal territoria volgens de BMP-regels klopt.

De waarnemingen worden automatisch in de database van SOVON Vogelonderzoek Nederland bewaard. Via het Internet kan ten alle tijden toegang worden verkregen tot de resultaten.

Resultaten

Tijdsbesteding

In 2011 is Natuurbrug Slabroek-Zandstraat in totaal acht keer in de ochtend bezocht en twee keer in de avond. In totaal besloegen de bezoeken 2155 minuten, dat is bijna 36 uur, waarvan 1975 minuten in de ochtendbezoeken en 180 minuten in de avond (zie ook **Overzicht ingevoerde Bezoekdata**)

#	Datum	Begintijd	Eindtijd	Type	Minuten	
1	10-mrt	07:10	10:15	zonop	185	
2	24-mrt	07:10	11:10	zonop	240	
3	31-mrt	20:30	22:00	zonop		90
4	07-apr	07:10	11:00	zonop		
5	21-apr	07:00	11:15	avond	230	
6	12-mei	07:10	12:00	zonop	255	
7	18-mei	07:10	11:00	zonop	290	
8	01-jun	07:10	11:00	zonop	230	
9	09-jun	22:15	23:45	zonop	275	90
10	17-jun	07:10	11:50	zonop	280	

).

Waargenomen vogelsoorten

In totaal zijn er 60 vogelsoorten waargenomen verdeeld over 802 waarnemingen. Hiervan vertoonden er 50 soorten ook daadwerkelijk territorium-indicerend gedrag. Dit resulteerde uiteindelijk in 47 soorten met een territorium. In totaal werden 180 territoria gevonden.

Tabel 1 Vogelsoort en aantal territoria volgens de SOVON-autoclustermethode

Aalscholver	0	Koekoek	1
Blauwe reiger	0	Kokmeeuw	0
Boerenwaluw	4	Koolmees	7
Bonte Vliegenvanger	0	Kramsvogel	0
Boomklever	1	Kuifmees	2
Boomkruiper	5	Kwartel	2
Boomleeuwerik	2	Merel	8
Boompieper	8	Nijlgans	1
Bosrietzanger	1	Pimpelmees	9
Buizerd	1	Putter	1
Fazant	1	Roodborst	12
Fitis	11	Roodborsttapuit	3
Gaai	3	Sijs	0
Geelgors	7	Sperwer	0
Gekraagde roodstaart	2	Spreeuw	2
Gierzwaluw	0	Sprinkhaanzanger	1
Grasmus	4	Staartmees	2
Grauwe Gans	0	Tijftjaf	12
Grauwe vliegenvanger	0	Torenvalk	0

Groene specht	1	Tuinfluit	3
Groenling	0	Turkse tortel	1
Grote bonte specht	4	Vink	15
Grote lijster	0	Wilde eend	2
Havik	1	Winterkoning	9
Heggenmus	3	Witte kwikstaart	1
Holenduif	4	Zanglijster	7
Houtduif	4	Zwarte kraai	2
Huismus	6	Zwarte mees	1
Kauw	2	Zwarte specht	1
Kievit	6	Zwartkop	11

De resultaten per vogelsoort zijn opgenomen in Overzicht ingevoerde Bezoekdata

#	Datum	Begintijd	Eindtijd	Type	Minuten	
1	10-mrt	07:10	10:15	zonop	185	
2	24-mrt	07:10	11:10	zonop	240	
3	31-mrt	20:30	22:00	zonop		90
4	07-apr	07:10	11:00	zonop		
5	21-apr	07:00	11:15	avond	230	
6	12-mei	07:10	12:00	zonop	255	
7	18-mei	07:10	11:00	zonop	290	
8	01-jun	07:10	11:00	zonop	230	
9	09-jun	22:15	23:45	zonop	275	90
10	17-jun	07:10	11:50	zonop	280	

, daarin staat een uitgebreid overzicht per bezoek en per soort.

De soort met het hoogste aantal territoria in dit gebied is de Vink met 15 territoria, gevolgd door Roodborst (12), Tijftjaf (12), Fitis (11) en Zwartkop (11).

Van alle waargenomen soorten staan er zes op de rode lijst³. Dit zijn: Boerenwaluw, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Huismus, Koekoek en Kramsvogel. Van de Grauwe vliegenvanger en de Kramsvogel zijn er geen territoria vastgesteld, maar van de ander vier soorten wel.

Grauwe Gans

Hiervan zijn tijdens de inventarisatie vier dode exemplaren gevonden. Er leek sprake te zijn van illegale slacht. De vogels hadden allemaal een open gesneden borst.

Havik

³ Ruud van Beusekom, Paula Huigen, Fred Hustings, Kees de Pater & Johan Thissen Rode Lijst van Nederlandse broedvogels (2005) Uitgever: Tirion ISBN: 90-5210-59-87

Aan het eind van het broedseizoen werd een juveniele havik (dus een die dit jaar is geboren) waargenomen die opvallend gedrag vertoonde. Op het moment dat het nest te dicht werd

benaderd, kwam de jonge Havik krijsend aangevlogen, alsof hij zijn nest verdedigde. Dit gedrag was niet bekend bij de inventariseerders, maar ook niet bij de deskundigen van de Roofvogelwerkgroep van de vogelwacht Uden.

Boomleeuwerik

Opvallend aan deze soort, die toch altijd vrij vroeg in het seizoen al volop zingt, in deze inventarisatie pas laat (8^e ronde) zich melde. Toch twee territoria.

Sprinkhaanzanger

Deze soort, die blijkbaar niet op de rode lijst staat, is in oost Brabant een zeldzame verschijning. Omdat de soort bij het pilot-project van SOVON voor een nieuwe methode voor een nieuwe atlas al in dit gebied gehoord was, was er extra aandacht voor deze soort en gelukkig werd in de laatste inventarisatieronde de soort zingend gehoord.

Grauwe vliegenvanger

Al op 21 april werd deze soort waargenomen. Dat is vrij vroeg en de waarnemers hebben de vogel (op 50 meter afstand) goed bekeken. Helaas is de soort nadien niet meer vastgesteld, zodat er geen territorium kon worden toegekend.

Kauw

Regelmatig zijn er twee paar bij een nestboom waargenomen. Dit is ook ingevoerd, maar de software heeft er toch maar een territorium van gemaakt. Hoogst waarschijnlijk moeten dit toch 2 territoria zijn, en in totaal dus 3 territoria.

Geelgors

Maar liefst 5 territoria voor de Geelgors in dit gebied. Dat komt overeen met een dichtheid van (bijna) 5 per 100 ha en dat is in vergelijking met de naastliggende Maashorst niet slecht. In 2002 werd daar een dichtheid van circa 6 per 100 ha gehaald, bij de laatste inventarisatie was dat gedaald tot circa 3 per 100 ha.

De soortkaarten van waarnemingen en eventuele territoria van de waargenomen soorten zijn opgenomen in bijlage 3.

Waargenomen zoogdiersoorten

Tijdens de broedvogelinventarisatie zijn in totaal zes soorten dagactieve zoogdieren waargenomen verdeeld over 15 waarnemingen.

De Das in dit overzicht betreft een bewoonde dassenburcht, dassen zelf zijn niet waargenomen.

De vleermuissoort is tijdens de eerste en de tweede avondronde waargenomen op zicht en meer dan dat het een waarschijnlijk een van de soorten dwergvleermuis is geweest, valt er niet over te zeggen.

Tabel 2: BMP inventarisatie 5120 Natuurbrug Slabroek – Zandstraat 2011 Zoogdierwaarnemingen

Soort	Aantal keren waargenomen	Maximaal aantal
Das	5	1
Eekhoorn	1	1
Haas	1	1
Konijn	2	1
Ree	2	3
vleermuis spec.	2	1

Discussie

Vogelsoorten

Van een aantal vogelsoorten is meer te zeggen. Uiteraard is het erg leuk dat de Sprinkhaanzanger hier aangetroffen is. Dit is waarschijnlijk wel te danken aan de speciale omstandigheden die er op die plek heersen. Het is een natte plek en dat komt doordat op die plek zogenaamde Wijstgronden voorkomen. Dat is een speciale omstandigheid die vooral in de omgeving van de Maashorst voorkomt. Door speciale bodemomstandigheden komt er kwelwater omhoog zodanig dat er op een hogere plek vochtige bodem ontstaat. Uiteraard past de vegetatie zich hier bij aan en in deze omstandigheden was er een geschikte plek voor de Sprinkhaanzanger.

De Geelgors komt in relatief hoge dichtheid in dit gebied voor. Wordt er vergeleken met de recente inventarisatie van de Maashorst (L. Ballering, in prep) dan is hier de dichtheid 5 per hectare en op de Maashorst 2 per hectare.

Zoogdieren

Over zoogdieren valt niet veel te zeggen. De dichtheid aan konijnen lijkt wel laag. Overigens blijkt uit ander onderzoek dat er meer soorten in de omgeving voorkomen. Sporenonderzoek bij de Natuurbrug leverde 11 soorten zoogdieren op (E.A. van der Grift et al 2010, Recreatief medegebruik van ecoducten), extra soorten waren Vos, Steenmarter, Bunzing, Eekhoorn en Egel.

Overzicht ingevoerde Bezoekdata

#	Datum	Begintijd	Eindtijd	Type	Minuten	
1	10-mrt	07:10	10:15	zonop	185	
2	24-mrt	07:10	11:10	zonop	240	
3	31-mrt	20:30	22:00	zonop		90
4	07-apr	07:10	11:00	zonop		
5	21-apr	07:00	11:15	avond	230	
6	12-mei	07:10	12:00	zonop	255	
7	18-mei	07:10	11:00	zonop	290	
8	01-jun	07:10	11:00	zonop	230	
9	09-jun	22:15	23:45	zonop	275	90
10	17-jun	07:10	11:50	zonop	280	

Bijlage 1: Resultaten BMP inventarisatie

	bezoeknr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal Aantal		hoogste broed- code	Aantal autocluster territoria	Aantal ongeldige territoria
												In plot	Buiten plot			
720	Aalscholver				2							2		0	0	0
1220	Blauwe reiger			1					1			2		1	0	0
1610	Grauwe gans		1			1						2		1	0	0
1700	Nijlgans	1					1					2		3	1	0
1860	Wilde eend		4		1	2	2	1	1			11		3	2	2
2670	Havik		1		2	2	2	1	1		2	11		13	1	0
2690	Sperwer						2					2		1	0	2
2870	Buizerd	2	2		2		2	4	4		3	19		11	1	1
3040	Torenvalk				1	2			1			4		3	0	1

	bezoeknr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal Aantal		hoogste broed- code	Aantal autocluster territoria	Aantal ongeldige territoria
												In plot	Buiten plot			
3700	Kwartel									2		2		2	2	0
3940	Fazant	1	1		1	2	1	1	1			8		3	2	1
4930	Kievit	2	3	1	2	6	3	4	3	2	4	30		12	6	0
5820	Kokmeeuw	3			25							28		0	0	0
6680	Holenduif	2	2		2	2	3		4		1	16		3	4	0
6700	Houtduif				2	2	2	3	3		1	13		3	3	0
6840	Turkse tortel				1							1		3	1	0
7240	Koekoek						1	1			1	3		2	1	0
7950	Gierzwaluw						4	1	2		3	10		1	0	4
8560	Groene specht		1		1	1						3		2	1	0
8630	Zwarte specht		1		1	1	1				1	4	1	2	1	0
8760	Grote bonte specht	4	3		4	2	3	3	4		2	25		13	4	0
9740	Boomleeuwerik								2			2		2	2	0
9920	Boerenzwaluw				3	1	6	8	7		5	30		3	0	30
10090	Boompieper				3	2	5	2	5		4	21		3	7	0
10201	Witte kwikstaart				1		1		1			3		1	1	1
10660	Winterkoning				6	6	6	6	5		6	35		2	8	1
10840	Heggenmus	2	1		1			2				6		3	3	0
10990	Roodborst				10	5	9	7	5		6	41	1	13	10	1
11220	Gekraagde roodstaart							1	1			2		2	2	0
11390	Roodborsttapuit					1	1	2	3		2	9		3	3	0
11870	Merel				6	7	4	7	6		4	34		3	6	0
11980	Kramsvogel		3									3		0	0	0
12000	Zanglijster	6	4		1	2	4	3	4		4	28		12	6	1
12020	Grote lijster						1				1	2		2	0	1

	bezoeknr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal Aantal		hoogste broed- code	Aantal autocluster territoria	Aantal ongeldige territoria
												In plot	Buiten plot			
12360	Sprinkhaanzanger										1	1		2	1	0
12500	Bosrietzanger					1	1	1				3		2	1	0
12750	Grasmus						4	4	2		4	14		3	4	0
12760	Tuinfluit					1	2	1	2		1	7		2	3	0
12770	Zwartkop				5	7	5	9	4		8	38		3	11	1
13110	Tjiftjaf		8		10	9	7	7	8		7	56		2	10	4
13120	Fitis				2	6	5	3	4		3	22	1	2	9	0
13350	Grauwe vliegenvanger					1						1		1	0	0
13490	Bonte vliegenvanger					1			1			2		3	0	0
14370	Staartmees	2			1				1		1	5		12	1	0
14540	Kuifmees	1							1			2		3	1	0
14610	Zwarte mees						1		1			2		2	1	0
14620	Pimpelmees	1	5		5	5	3	3	7		6	35		13	8	0
14640	Koolmees				5	4	5	3	4		5	25	1	13	7	0
14790	Boomklever	2	2		1	1						6		2	3	0
14870	Boomkruiper		2		2		2	2	1		1	10		2	4	0
15390	Gaai	2	3		2	2	1		4		3	16	1	3	4	0
15600	Kauw		1		2	1	1	2	1		2	10		13	1	2
15671	Zwarte kraai	4	4		4	2	2	3	2		7	28		3	3	0
15820	Spreeuw	2	2		1	1	2	4	3		3	18		12	1	2
15910	Huismus	1			2		1	3	6		3	16		13	6	0
16360	Vink				8	5	7	6	11		10	47		3	12	1
16490	Groenling				2							2		2	0	2
16530	Putter				1						1	2		3	1	0
16540	Sijs	1										1		0	0	0

	bezoeknr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal Aantal		hoogste broed- code	Aantal autocluster territoria	Aantal ongeldige territoria
												In plot	Buiten plot			
18570	Geelgors	2	2		1	2	2	2	6		2	19		3	5	1

Bijlage 2: Zoogdierwaarnemingen

Soort	10- mrt	24- mrt	31- mrt	7-apr	21- apr	12- mei	18- mei	1-jun	9-jun	17- jun	Totaal
	7:10	7:10	20:30	7:10	7:00	7:10	7:10	7:10	22:15	7:10	aantal
	10:15	11:10	22:00	11:00	11:15	12:00	11:00	11:45	23:45	11:50	in plot
Das					1	1	1	1		1	5
Eekhoorn		1									1
Haas							1				1
Konijn					1		1				2
Ree	3							1			4
vleermuis spec.			1						1		2

Bijlage 3

Lijst met broedcodes; criteria van broedzekerheid

Code Omschrijving

0 Waarneming van een volwassen individu buiten de datumgrenzen in mogelijke broedbiotoop, zonder aanwijzing omtrent broeden.

1 Waarneming van een volwassen individu tussen de datumgrenzen in mogelijke broedbiotoop, zonder aanwijzing omtrent broeden.

2 Eenmalige waarneming tussen de datumgrenzen van zingend of baltsend individu in geschikt broedbiotoop.

3 Waarneming tussen de datumgrenzen van een paar in geschikt broedbiotoop.

4 Territoriumgedrag (zang, gevechten e.d.) op dezelfde plaats vastgesteld, op tenminste 2 dagen die minimaal 10 dagen uit elkaar liggen.

5 Baltsend paar (ook paring) tussen de datumgrenzen in geschikte broedbiotoop. Het voeren van een wijfje door het mannetje moet eveneens met code 5 worden aangegeven.

6 Bezoek van vogel aan een waarschijnlijk nestplaats, zoals Huismus die onder dakpannen kruipt.

7 Angstkreten of ander gedrag (alarmeren), dat wijst op aanwezigheid van een nest of jongen. Houd er echter rekening mee dat alarmeren lang niet altijd duidt op een broedgeval. Veel vogels alarmeren ook wanneer ze niet broeden. Let daarom speciaal op of de vogel aan een bepaalde plaats is gebonden.

8 Vogel met broedvlekken (niet altijd een betrouwbare aanwijzing voor een broedgeval ter plaatse).

9 Transport van nestmateriaal, nestbouw of uithakken / graven van nestholte.

10 Afleidingsgedrag. De vogel doet alsof hij verlamd of gewond is, en lokt zo de waarnemer weg van het nest. Afleidingsgedrag komt vooral voor bij soorten die in open terreinen broeden, zoals eenden, steltlopers en een enkele zangvogel, zoals Rietgors.

11 Pas gebruikt nest of eierschalen.

12 Pas uitgevlogen jongen van nestblijvers of uitgelopen donsjongen van nestvlieders.

Deze code moet uiterst zorgvuldig worden gehanteerd. Soorten als sterns, meeuwen, zwaluwen, Roek, Spreeuw, Kruisbek, Sijs en Kleine Barmsijs kunnen met hun vliegvlugge jongen grote

daarom uitsluitend op jongen die niet of nauwelijks kunnen vliegen.

13 Gebruikt nest met onbekende inhoud.

Bezoek door ouders aan een nest waarvan de inhoud niet kan worden vastgesteld, of waarneming van broedende vogel. Deze code is onder meer bedoeld voor in kolonies broedende vogels zoals Roek en Oeverzwaluw.

14 Transport voedsel of ontlasting. Transport van ontlastingspakketjes van of voedsel voor de jongen is voor de meeste zangvogels een bruikbare code. Bedenk echter dat meeuwen, roofvogels en sommige andere soorten hun jongen nog lang na het uitvliegen voeren (zie ook code 12) terwijl sterns en IJsvogel soms lange voedselvluchten maken, en dus best met voedsel buiten het broedgebied kunnen worden waargenomen. Het voeren van een wijfje door het mannetje moet met code 5 worden aangegeven.

15 Nest met eieren.

16 Nest met jongen gezien, of de jongen in het nest gehoord.

Bijlage 4 Soortkaarten van waarnemingen en eventueel de territoria van alle waargenomen soorten

